

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСИ УКРАЇНКИ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

**Василь Пикалюк
Людмила Шварц**

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ З ОСНОВАМИ ГІСТОЛОГІЇ

*Навчально-методичний посібник
для студентів ЗВО III-IV рівнів акредитації
за спеціальністю фармація ”*

**Видавництво «Магнолія 2006»
Львів 2024**

УДК: 611 (075.8)

П 32

Навчально-методичний посібник рекомендовано до видання навчально-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 12 жовтня 2022 р.)

Рецензенти:

Сікора В. З., доктор медичних наук, професор кафедри морфології медичного інституту Сумського державного університету

Сметаніна К. І., кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри органічної хімії та фармації Волинського національного університету імені Лесі Українки

Титюк О.В., кандидат біологічних наук, ст. викл. кафедри гістології та медичної біології Волинського національного університету імені Лесі Українки

В.С. Пикалюк, Л.О. Шварц

П 32 Анатомія людини з основами гістології // Навчальний посібник для студентів медичних ЗВО, які навчаються за спеціальністю “фармація”. – Львів : Видавництво «ПП Магнолія 2006», 2024. – 284 с.

ISBN 978-617-574-303-4

Посібник містить навчально-методичні матеріали по всьому об'єму програми, що вивчається студентами фармацевтичного відділення на кафедрі анатомії при освоєнні дисципліни «Анатомія і фізіологія людини». Книга містить весь базовий матеріал для підготовки до практичних занять та іспиту. Посібник містить розділи анатомічної термінології, дані загальної і системної анатомії людини, також включені питання загальної та прикладної гістології, а також ембріології, що викладається в рамках даного предмета. У посібнику подані методичні матеріали: тематичні плани лекцій та практичних занять, завдання для індивідуальної роботи студентів, перелік екзаменаційних питань і ситуаційні клінічні задачі для підсумкового тестування. Даний посібник значно полегшує навчальну роботу студентів, допомагає вивченню анатомії в умовах дистанційного та аудиторного навчання.

Всі права авторів захищені. Розділи посібника не можуть бути передруковані, занесені в пам'ять комп'ютера без попереднього дозволу авторів.

ISBN 978-617-574-303-4

**УДК: 611 (075.8)
П 32**

© В.С. Пикалюк, Л.О.Шварц, О.А., 2024

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024

© Видавництво ПП «Магнолія 2006», 2024

ЗМІСТ

ВСТУП В АНАТОМІЮ.....	3
АНАТОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ.....	8
ЗАГАЛЬНА ГІСТОЛОГІЯ І ЦИТОЛОГІЯ.....	13
ЕМБРІОЛОГІЯ.....	30
ВЧЕННЯ ПРО КІСТКИ.....	35
ВЧЕННЯ ПРО З'ЄДНАННЯ КІСТОК - <i>АРТРОСИНДЕСМОЛОГІЯ</i> (<i>ARTROSYNDESMOLOGIA</i>).....	43
ЗАГАЛЬНА МІОЛОГІЯ.....	54
ПРИКЛАДНА МІОЛОГІЯ	57
СПЛАНХНОЛОГІЯ.....	62
ЕНДОКРИННА СИСТЕМА.....	126
СЕРЦЕВО-СУДИННА СИСТЕМА.....	146
АРТЕРІАЛЬНА СИСТЕМА, <i>SYSTEMA ARTERIOSUM</i>	156
ВЕНОЗНА СИСТЕМА, <i>SYSTEMA VENOSUM</i>	169
ЛІМФАТИЧНА СИСТЕМА.....	181
ІМУННА СИСТЕМА, <i>SYSTEMA IMMUNOPOETICA</i>	187
ЦЕНТРАЛЬНА НЕРВОВА СИСТЕМА. СПИННИЙ МОЗОК – ЗОВНІШНЯ І ВНУТРІШНЯ БУДОВА. РЕФЛЕКТОРНА ДУГА НА РІВНІ СЕГМЕНТА СПИННОГО МОЗКУ. ОГЛЯД БУДОВИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ. СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ СТОВБУРА МОЗКУ, МОЗОЧОК, ПІВКУЛІ ВЕЛИКОГО МОЗКУ – ЗОВНІШНЯ І ВНУТ-РІШНЯ БУДОВА.	194
ПРОВІДНІ ШЛЯХИ ГОЛОВНОГО І СПИННОГО МОЗКУ.....	214
ПЕРИФЕРИЧНА НЕРВОВА СИСТЕМА.....	221
ТОПОГРАФІЯ ВЕГЕТАТИВНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.....	226
ЧЕРЕПНІ НЕРВИ.....	233
ОРГАНИ ЧУТТЯ . ШКІРА, <i>CUTIS</i>	247
ОРГАН СМАКУ, <i>ORGANUM GUSTUS</i>	248
ОРГАН НЮХУ, <i>ORGANUM OLFACTUS</i>	250
ОРГАН ЗОРУ, <i>ORGANUM VISUS</i>	251
ПРИСІНКОВО-ЗАВИТКОВИЙ ОРГАН (ОРГАН СЛУХУ І РІВНОВАГИ), <i>ORGANUM VESTIBULO-COCHLEARE (ORGANUM STATUS ET AUDITUS)</i>	255
КРОВОПОСТАЧАННЯ, ВЕНОЗНИЙ І ЛІМФАТИЧНИЙ ВІДТІК, ІННЕРВАЦІЯ ОРГАНІВ І ЧАСТИН ТІЛА.....	258
Питання з анатомії людини для підготовки до іспиту з фізіології з основами анатомії для студентів, які навчаються за спеціальністю «фармація».....	263
СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОМП'ЮТЕРНОГО КОНТРОЛЮ.....	266

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	278
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	279

Навчальне видання

Василь Пикалюк

Людмила Шварц

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ З ОСНОВАМИ ГІСТОЛОГІЇ

*Навчально-методичний посібник
для студентів ЗВО III-IV рівнів акредитації
за спеціальністю фармація*

Підп. до друку 11.06.2024 р.

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman

Умовн. друк. арк. 16,51.

Видавництво «Магнолія 2006»
м. Львів-53, 79053, Україна, тел.: +38 (050) 370-19-57
E-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України
Надруковано у друкарні видавця ФОП Марченко Т. В.